

Suomen Reserviupseeriliiton lausunto Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen uudelleenjärjestämistä koskevasta selvityksestä

Viite: Lausuntopyyntö FI.PLM.2017-4747 574/50.02.06/2017

Suomen Reserviupseeriliitto (RUL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen selvitystyöstä.

1) Yleistä

Suomen Reserviupseeriliitto pitää erittäin tärkeänä, että vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta kehitetään määrätietoisesti ja että puolustusvalmiuden parantaminen on kehitystyön keskiössä.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) toteuttaman, Puolustusvoimien tilaaman sotilaallisen koulutuksen siirtäminen Puolustusvoimien vastuulle avaa onnistuessaan mahdollisuuksia tehostaa erityisesti paikallisjoukkojen koulutusta ja valmiutta. Esitettyyn muutokseen liittyy kuitenkin useita tarkoin huomioitavia seikkoja, jotka ratkaisevat, saavutetaanko mahdollisella muutoksella sille esitettyjä tavoitteita.

Selvitystyön ja sen tavoitteiden saavuttamisen arviointia vaikeuttavat selvitysprosessin puutteellinen avoimuus ja viestintä. Vapaaehtoisten maanpuolustusjärjestöjen osaamisen hyödyntäminen ja sitouttaminen koko prosessin ajan, kuten tehtiin esimerkiksi keväällä 2017 Pääesikunnan johtamassa RESKESU -suunnitelman päivytystyössä, olisi ollut toivottavaa.

**2) Puolustusvoimien tilaaman sotilaallisen koulutuksen siirtäminen
Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä Puolustusvoimien vastuulle: Edut**

Nykyisin MPK:n toteuttaman Puolustusvoimien sotilaallisen koulutuksen siirtäminen Puolustusvoimien vastuulle voi onnistuessaan tuottaa nykyistä parempaa valmiutta paikallisjoukkojen sotilaalliseen suorituskykyyn ja kykyyn antaa virka-apua mm. seuraavista syistä:

- Mahdollistaa puolustusvoimien kaluston ja materiaalien nykyistä tehokkaamman käytön
- Mahdollistaa ainakin osalle keskeistä reserviä nykyistä tiiviimmän sitoutumisen kouluttaja- ja johtajatehtäviin
- Tiivistää yhteistyötä Puolustusvoimien henkilökunnan ja reserviläiskouluttajien kesken
- Voi mahdollistaa nousujohtaisen reserviläisuran rakentamisen nykyistä useammalle reserviläiselle sekä helpottaa rekrytointia
- Selkeyttää johtosuhteita erityisesti virka-aputehtävissä

3) Puolustusvoimien tilaaman sotilaallisen koulutuksen siirtäminen Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä Puolustusvoimien vastuulle: Haasteet

Taloudelliset resurssit

Selvitystyön tavoitteena olevan muutoksen ehdoton edellytys ovat merkittävästi nykyistä suuremmat taloudelliset resurssit vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen. Esitetty noin 5 miljoonan euron lisäresurssi mahdollistaisi huomattavan toiminnan kasvattamisen mm. kurssimaksujen alentamisen, rekrytointin tehostamisen ja toimintamenojen lisäämisen kautta. On kuitenkin erittäin epätodennäköistä, että nykyisen taloudellisen resurssin reilulla kaksinkertaistamisella saataisiin vastaavaa kasvua koulutusmääriin.

Selvityksen mukaan Puolustusvoimien henkilöstöä ei ole kohdennettu täyspäiväisesti vapaaehtoisen maanpuolustuksen tehtäviin. Sama pätee myös puolustusministeriöön. Ottaen huomioon vapaaehtoista maanpuolustusta koskevat kehittämissuunnitelmat, olisi tarpeen, että myös puolustushallinnossa osoitetaan nykyistä suurempi henkilöresurssi vapaaehtoiseen maanpuolustukseen.

Sotilaallista valmiutta palveleva koulutus

Esitettyssä mallissa sotilaallista valmiutta palveleva (SOTVA) koulutus jäisi MPK:n vastuulle. Tämä koulutus on äärimmäisen tärkeää, koska se on sijoittamattomalle reserville ainoa mahdollisuus saada sotilaallista koulutusta Puolustusvoimien ulkopuolella. SOTVA-koulutus voi myös toimia osana reserviläisen polkua, joka johtaa sijoitukseen. Tällä koulutuksella on keskeinen rooli paitsi suuren reservin osaamisen myös sen motivaation kehittämisessä.

Ampumataito on keskeinen osa sotilasosaamista. Ratkaisevan tärkeää on, että SOTVA -koulutuksessa voidaan jatkossakin käyttää Puolustusvoimien ampuma-aseita ja kalustoa kuten tähänkin asti. Yhtä lailla ratkaisevaa on se, että SOTVA-koulutuksessa on mahdollista ylläpitää ja kehittää reserviläisten ampumataitoa. Parhaiten tämä onnistuu Puolustusvoimien aseilla ja ampumatarvikkeilla, mikä edellyttää nykynormien muutoksia. Mikäli tämä ei ole mahdollista, on varmistettava, että MPK:n ja sen jäsenjärjestöjen sekä reserviläisten omien aseiden käyttö SOTVA -toiminnassa voi jatkua ja kehittyä.

On tärkeää varmistaa, että Puolustusvoimien sotilaalliseen koulutukseen sitoutuneita reserviläisiä voidaan käyttää myös SOTVA-koulutuksessa kouluttajina. Yksi keino tähän on järjestää kotiseutuharjoituksen tyyppisiä, monipuolisia harjoituskokonaisuuksia, joissa samanaikaisesti samalla paikkakunnalla järjestetään sotilaallista, SOTVA- ja varautumis- ja turvallisuuskoulutusta rinnakkain. Kotiseutuharjoitukset kokoavat yhteen alueen turvallisuustoimijat, niin viranomaiset, kunnat kuin järjestöt, ja toteuttavat siten kokonaisturvallisuuden yhteistyötoimintamallia.

Varautumis- ja turvallisuuskoulutus

Sitoutuneiden ja osaavien reserviläiskouluttajien osaaminen on ollut ratkaisevan tärkeää varautumis- ja turvallisuuskoulutuksen (VARTU) toteuttamisessa. Tämän

osaamisresurssin käyttömahdollisuus on varmistettava jatkossakin. Kokeneelle reserville on löydettävissä merkittävä määrä häiriö- ja poikkeusolojen tehtäviä muiden viranomaisten organisaatioissa. Nämä tehtävät ja niihin tarvittava koulutus on pystyttävä konkretisoimaan nykyistä paremmin.

MPK:n tulevaisuus ja alueellinen toiminta

Mikäli sotilaallinen koulutus siirretään MPK:lta Puolustusvoimien vastuulle, on tarkoin määriteltävä, millainen rooli MPK:lle jää kyseisen koulutuksen järjestämisessä.

Sotilaallisen koulutuksen siirtäminen pois MPK:lta voi huonoimmassa tapauksessa merkitä MPK:n toiminnan osittaista näivettymistä. Tällöin on suuri vaara, että vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus vaikeutuu tai jopa päättyy osassa maakuntia. Erityisen suuri vaara niillä alueilla, joissa ei varuskuntia lähellä.

Rekrytointi

Laajenevan ja tehostuvan vapaaehtoisen koulutuksen keskeisiä onnistumisen edellytyksiä on vapaaehtoisten reserviläisten merkittävästi nykyistä tehokkaampi rekrytointi. Alustavissa suunniteltavissa esitetyt ”valmiuspäälliköt” ovat parhaimmillaankin vain osa ratkaisua. Näiden toimijoiden rekrytoinnissa on kiinnitettävä huomiota myös henkilön tunnettuuteen toiminta-alueella ja markkinointiosaamiseen. Uusien toimijoiden rekrytoinnissa on otettava käyttöön toimivia markkinointikeinoja ja hyödynnettävä vapaaehtoisten maanpuolustusjärjestöjen laajaa ja tehokasta viestintää. Koska rekrytoitavat ovat reserviläisiä, on varmistettava, että ratkaisu on uskottava reserviläisten kannalta. Valmiuspäällikköjen tehtävien on oltava aidosti myös osaavien reserviläisten haettavana.

Olennaista on panostaa myös viestintään. MPK:n kouluttajia rekrytoitaessa taustaorganisaatio, eli MPK, on tehtävä näkyväksi, ja vastaavasti paikallisjoukkoihin reserviläisiä rekrytoitaessa tulee Puolustusvoimat tehdä näkyväksi. Uusien toimijoiden rekrytoinnissa on otettava käyttöön toimivia markkinointikeinoja ja hyödynnettävä vapaaehtoisten maanpuolustusjärjestöjen laajaa ja tehokasta viestintää. Vapaaehtoisten hakeutumisprosessi erilaisiin tehtäviin kaipaa lisäksi selkeyttämistä.

Reserviläisten on pystyttävä nykyistä helpommin ilmoittamaan omassa osaamisessa ja toimintakyvyssä tapahtuneet muutokset Puolustusvoimille ja sen on pystyttävä huomioimaan reserviläisten omaehtoinen toiminta nykyistä paremmin. Tämän edellytyksenä on toimivan sähköisen vuorovaikutuskanavan avaaminen reservin ja Puolustusvoimien välille.

Vapaaehtoisuus ja reserviläisten motivointi

Vapaaehtoisuutta hyödynnettäessä on tärkeää varmistaa mahdollisuus sitoutumisen kautta selkeään, nousujohteiseen reserviläisuraan. Toimivien reserviläisjohtajien osaamista ja sitoutumista voidaan hyödyntää merkittävästi nykyistä enemmän koulutuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Samoin johtajille on avattava aito mahdollisuus

osallistua oman joukkonsa henkilöstön rekrytointiin ja sijoittamiseen. Yksi keino motivoituneen henkilöstön löytämiseksi voisi olla avautuvien sa-tehtävien avoin haku. Tämä mahdollistaisi myös reserviläisten siviiliosaamisen nykyistä tehokkaamman hyödyntämisen. Yksi keino reserviläisten osaamisen nykyistä suurempaan hyödyntämiseen on määrä- ja osa-aikaisten virkojen avaaminen keskeisille reserviläisjohtajille. Näin voidaan vähentää palkatun henkilökunnan käyttöä koulutustapahtumissa ja harjoituksissa.

4) Lopuksi

Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen kehittäminen on tärkeää. Puolustusvalmiutta on mahdollista parantaa hyödyntämällä vapaaehtoisuutta nykyistä kattavammin, mutta tämä ei onnistu ilman nykyistä suurempia taloudellisia ja henkilöresursseja. Sijoittamattoman reservin ja varautumis- ja turvallisuuskoulutuksen toiminta sekä koulutuksen alueellinen kattavuus on varmistettava uudistuksessakin ja se vaatii vahvaa MPK:ta. Maanpuolustusjärjestöjen laaja ja monipuolinen toiminta ja osaaminen on huomioitava osana vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämistä.

Vapaaehtoisuuden arvostaminen vaatii sitä, että muutostilanteissa ymmärretään toiminnan luonne ja tavoitteet. On varmistettava, että toimintaa ohjaava lainsäädäntö ja ohjeistus mahdollistavat monipuolisen toiminnan. Tarvittaessa vapaaehtoisen maanpuolustuksen lakia sekä puolustushallinnon ohjeistuksia tulee tarkistaa näiltä osin.

Suomen Reserviupseeriliiton puolesta

Mikko Halkilahti
Puheenjohtaja

Suomen Reserviupseeriliitto
mikko.halkilahti@rul.fi

Puh. 0400 745 234

Janne Kosonen
Toiminnanjohtaja

Suomen Reserviupseeriliitto
janne.kosonen@rul.fi

Puh. 050 5810 819

Suomen Reserviupseeriliitto on vuonna 1931 perustettu reserviupseereiden valmiuksia kehittävä aatteellinen ja toiminnallinen maanpuolustusjärjestö. Liiton 315 jäsenyhdistyksessä on 27.000 henkilöjäsentä.